

Zwycięstwo ludności polskiej na Śląsku czeskim i Morawach przy wpisach szkolnych.

(Korespondencja własna „Gazety Lwowskiej“).

Czeski Cieszyn, 12 września 1932.

Rezultat wpisów szkolnych w bieżącym roku jest żywym dowodem dostatecznego uświadomienia ludności polskiej w Czechosłowacji o swej przynależności do Narodu polskiego.

Rezultat ten radośniejszy i godny uwagi, jeśli się uwzględni wysiłki przeciwnego obozu.

W okresie przedwpisowym Zarządy Towarzystw Górniczo Hutniczych zastosowały restrykcję i zwalnianie z pracy przede wszystkim tych robotników, którzy dzieci swoje posyłał do polskich szkół lub przydzielali im pracę na kopalniach odległych od ich miejsca zamieszkania. Trzeba było rzeczywiście wielkiego hartu ducha i uświadomienia narodowego ludności polskiej, rekrutującej się wyłącznie z warstw robotniczych, a więc ekonomicznie zależnej, by nie załamać się pod wpływem niebezpieczeństw, zagrażających duszy dziecka polskiego. Pomimo tych wyjątkowo trudnych warunków, Polacy zwycięsko przetrwali tę nową próbę ogniową, o czym świadczy dodatkowy wynik wpisów do szkół polskich w bieżącym roku szkolnym, który w zestawieniu porównawczym przedstawia się następująco:

W szkołach ludowych:		
Powiat	Rok 1931/32	1932/33.
Frysztat	3.998	3.907
Cieszyn Cz.	6.180	6.395
Frydek	169	174
Mor. Ostrawa	175	149
Razem	10.522	10.625
W szkołach wydziałowych:		
Frysztat	832	1.028
Cieszyn	757	889
Mor. Ostrawa	94	113
Razem	1.683	2.030
W szkołach średnich:		
Gimnazjum polskie w Orłowej	393	426
Seminarjum nauczycielskie w Śl. Ostrawie	53	53
Razem	446	479

Z powyższego zestawienia cyfrowego wynika, że do szkół ludowych zapisało się 10.625 dzieci czyli o 103

więcej, do szkół zaś wydziałowych 2.030 dzieci, czyli o 347 więcej niż w roku poprzednim. Także i w 2 szkołach średnich wzrosła liczba uczniów o 33. Największy przyrost zauważyć się daje w szkołach etnograficznie polskiego powiatu czesko-cieszyńskiego, gdzie pozycje ludności polskiej są najmocniejsze. Statystyka szkolna szere-

gu ostatnich lat wykazuje, że począwszy od 1929 r. datuje się stale z roku na rok potęgający się przyrost dziatwy w polskich szkołach. Od r. 1929 do chwili obecnej przybyło mianowicie w szkołach polskich 1.258 dzieci.

Po chwilowej depresji, spowodowanej uciskiem narodowościowym w

pierwszych latach po przydzieleniu Śląska do Czechosłowacji, żywił polski zwolna, lecz wytrwale umacniał stan swego posiadania, odzyskując z powrotem to, co przejściowo znalazło się w rękach obcych. Robotnik polski przetrwał — nie uląkł się gróźb i przesładowań ze strony pracodawców, nie dał duszy swego dziecka germanizować ani czechizować, wierząc, że lata, w których liczba uczniów w szkołach obcojęzykowych wzrastała kosztem dzieci polskich, minęła bezpowrotnie. Miejmy nadzieję, że i obóz przeciwny uwierzy w tę prawdę, że wszelkie starania i wysiłki, dążące do wynaradawiania spełznąć muszą na niczem, a tylko obustronna, zgodna praca dla dobra ludności polskiej i czeskiej doprowadzić może do pomyślnych rezultatów i ustosunkuje przyjaźnie dwa sąsiadujące ze sobą narody słowiańskie. K.

Tekst pisma rządu Rzeszy do przewodniczącego konferencji rozbrojeniowej.

Londyn. (PAT). Niemiecki chargé d'affaires Bernsdorff, który odwiedził wczoraj rano ministra Simona, wręczył mu odpis zawiadomienia niemieckiego, doręzonego w Genewie, donoszącego o tem, że Niemcy nie wezmą udziału w posiedzeniu biura dnia 21 bm. Doręczenie odpisu tego dokumentu min. Simonowi miało na celu sprowokowanie go do złożenia oświadczenia na temat niemieckich żądań i ujawnienia w ten sposób stanowiska W. Brytanji. Jednakże niemieckiego chargé d'affaires spotkał w Berlinie, gdyż Simon przyjął je jedynie do wiadomości oświadczenie Bernsdorffa.

Berlin. (PAT). Minister spraw zagranicznych Rzeszy wysłał w dniu 14

bm. do przewodniczącego Komisji rozbrojeniowej pismo następującej treści:

Imieniem rządu niemieckiego mam zaszczyt zakomunikować Panu, co następuje: W czasie obrad Komisji głównej, które poprzedziły przyjęcie rezolucji z dnia 23 lipca br. przewodniczący delegacji niemieckiej przedstawił powody, dla których rząd niemiecki zmuszony był tę rezolucję odrzucić. Jednocześnie przewodniczący delegacji niemieckiej złożył oświadczenie, że rząd niemiecki nie może uczestniczyć w dalszych pracach konferencji, dopóki nie nastąpi zadowalające wyjaśnienie problemu równouprawnienia Niemiec. Wobec przyjęcia jednak rezolucji, już teraz jest oczywiste, że

przyszła konwencja rozbrojeniowa zostanie w tyle w stosunku do regimu rozbrojeniowego, ustalonego przez Traktat Wersalski i że zasadniczo różnić się ona będzie od niego pod względem rodzaju i sposobu przeprowadzenia rozbrojenia. W ten sposób bezpośrednio stała się aktualna kwestja, jak wyglądać będzie zastosowanie przyszłego regimu rozbrojeniowego do Niemiec. Jest jasnym, że bez odpowiedzi na to pytanie, uregulowanie poszczególnych punktów problemu rozbrojeniowego jest niemożliwe. Zdaniem rządu niemieckiego w rachubę wchodzi tylko jedno rozwiązanie, a mianowicie, aby w sprawie rozbrojenia zastosowano do wszystkich państw te same reguły i zasady. Nie można żądać od Niemiec udziału w naradach nad zarządzeniami rozbrojeniem, dopóki nie okaże się pewne, że znaleziono rozwiązanie równości i w stosunku do Niemiec. Chcąc jak najprawdziwiej ustalić warunki swej dalszej współpracy w konferencji, rząd niemiecki poczynił starania w celu uzyskania na drodze dyplomatycznej wyjaśnień w kwestji równouprawnienia. Niestety, stwierdzić należy, że wysiłki Niemiec dotychczas nie dały zadowalających wyników.

Na niemieckich placówkach zagr. nastąpią wielkie zmiany.

Berlin. (PAT). Zmiany na niemieckich placówkach zagranicznych obejmą, według doniesień prasy, oprócz Paryża, Rzymu i Londynu również Waszyngton, Białogród, Rygę, Lizbonę i Meksyk. Obecny ambasador niemiecki w Waszyngtonie Prittwitz ma

ustąpić po wyborach prezydenta Stanów Zjedn. Jako następcę wymienia się byłego radcę ambasady w Londynie Dickhoffa, dyrektora ministerjalnego urzędu spraw zagranicznych Rzeszy.

Antypolskie wystąpienie na międzynarodowym kongresie górników.

Londyn. (PAT). Na odbywającym się w Londynie 30-tym kongresie międzynarodówki górniczej do szło do następującego incydentu:

Przy omawianiu sprawy ratyfikowania międzynarodowej konwencji węglowej, przedstawiciel górników holenderskich wystąpił z oświadczeniem, że ze względu na to, iż Rząd polski odmówił ratyfikowania konwencji i wskutek tego uniemożliwił wejście jej w życie, kongres powinien podpisać stanowisko Rządu polskiego. Mówca zaproponował w swej rezolucji, aby kongres uchwalił wezwać poszczególne organizacje robotnicze, by te wywarły nacisk na rządy ich krajów w kierunku zastosowania represji przeciw przemysłowi węglowemu w Polsce. Drugi punkt rezolucji proponował wezwanie ekspozytury górniczej, aby ta odniosła się do międzynarodowej organizacji transportowców o zorganizowanie bojkotu węgla polskiego w formie odmowy przywożenia i wyładowywania.

W odpowiedzi zabrał głos przewodniczący polskiej delegacji p. Stańczyk, który oświadczył, że czynienie Rządu polskiego całkowicie odpowiedzialnym za niewyjęcie w życie międzynarodowej konwencji węglowej byłoby sprzeczne z faktycznym stanem rzeczy, gdyż według odpowied-

nich postanowień konwencja wchodzi w życie wtedy, kiedy zostanie uchwalona przynajmniej przez dwa państwa. Jak dotąd, oprócz Hiszpanji, nikt jej nie ratyfikował. Złożenie wobec tych warunków odpowiedzialności na Rząd polski, uniemożliwiłoby dalszą pracę nad ratyfikacją tej konwencji. Delegacja górników polskich stoi na stanowisku międzynarodowego porozumienia węglowego. Jednak tak długo, dopóki takiego porozumienia niema, bojkot węgla polskiego byłby skierowany nietylko przeciw Rządowi i przemysłowi węglowemu, ale przede wszystkim ugodziłby w interesy górników polskich.

P. Stańczyk oświadczył w końcu, że o ile wniosek przedstawiciela górników holenderskich nie zostanie wycofany, to delegacji polskiej nie pozostaje nic innego, jak natychmiast opuścić kongres.

W konsekwencji tak mocnego postawienia sprawy przez p. Stańczyka, kongres olbrzymią większością głosów odrzucił proponowaną rezolucję, oświadczając, że podziela wywody delegata polskiego.

Wobec tego delegat holenderski rezolucję swą wycofał i zapowiedział jej wniesienie na posiedzeniu egzekutywy górniczej.

Perski min. spraw zagr. w Warszawie.

Warszawa. (PAT.). Wczoraj wieczorem o godz. 21.50 przybył do Warszawy z Moskwy minister spraw zagranicznych Persji Mohamed Ali Faurughi Khan, w towarzystwie dwóch wyższych urzędników perskiego min. spr. zagr. Od granicy towarzyszył go śp. radca Dubicz. Na dworcu powitali gości pp. min. Zaleski, podsekr. stanu Beck, szef protokołu dypl. Romo, szef gabinetu ministra spr. zagr. Szumlakowski i wyżsi urzędnicy M. S. Z. Minister perski wraz z towarzyszącymi mu osobami zabawi w Warszawie jeden dzień jako gość min. Zaleskiego, poczem uda się do Genewy na zgrupowanie Ligi Narodów.

Trocki nie przybędzie do Piszczan

Praga. (PAT.). Wbrew zapowiedziom, rząd czechosłowacki odmówił Trockiemu zezwolenia na przyjazd do Czechosłowacji, celem odbycia kuracji w Piszczanach. Powodem tego jest niewypelnienie przez Trockiego warunków, postawionych mu przez władze czechosłowackie. M. in. okazało się, że Trocki nie posiada ważnego paszportu sowieckiego, ani też innego.

Katastrofa lotnicza.

Biała Podlaska. (PAT.) Wczoraj miała miejsce katastrofa lotnicza. Samolot szkolny aeroklubu bialskiego wpadł w korkociąg na wysokości 400 metrów i rozbił się na polach. Dwaj lotnicy ponieśli śmierć.

Zbliżający się konflikt światowy.

Znany publicysta angielski, Wickham Steed, ogłosił w „The Contemporary Review” interesujący artykuł, w którym na podstawie posiadanych przez siebie danych szkicuje sytuację polityczną na świecie, przedstawiającą się, zdaniem autora, groźnie na przyszłość. Najciemniejszym punktem na horyzoncie politycznym wydaje się Steedowi Daleki Wschód, skąd, jak twierdzi, może przyjść burza wojenna.

„Od grudnia roku zeszłego — pisze Steed — Japonia pogwałciła bezkarnie nie tylko postanowienia paktu Kelloga i 9-ciu mocarstw, ale i pakt Ligi Narodów. Jeśli ten stan rzeczy będzie trwał dalej, Ameryka powiększy swoją flotę wojenną w rozmiarach olbrzymich. Wtedy wyłoni się i dla Anglii kwestja powiększenia jej floty dla utrzymania równowagi, albo też w razie przeciwnym Kanada, Australia i Nowa Zelandja zostaną zmuszone do oglądania się na pomoc i obronę, w razie konfliktu zbrojnego na morzach, ze strony Stanów Zjednoczonych. Zresztą konflikt nad brzegami Pacyfiku jest tylko kwestją czasu”.

Japonja — kontynuuje autor — nie ogląda się na nic, kpi sobie zarówno z Ligi Narodów jak i z konferencji rozbrojeniowej. Z tego więc względu przewiduje z całą pewnością wybuch nowej wojny, tak, jak przewidziałem 20 lat temu wybuch wojny w r. 1914. Zanim wojna ta wybuchnie, poprzedzi ją okres rozbrojenia, gdyż narody zrozumieją wkrótce na tle dzisiejszej rzeczywistości, że pakt Kelloga i Ligi Narodów są tylko świstkami papieru. Doszedłszy do tego wniosku narody, a tak samo i Anglja, przekonają się, że stan ich rozbrojenia nie jest wystarczający dla zapewnienia im bezpieczeństwa. Rozpocznie się zatem znowu wyścig zbrojeń”.

„Sądzę, że jedynym środkiem mogącym zapobiec wybuchowi wojny nad brzegami Pacyfiku, oraz jej konsekwencjom w Azji i w Europie, byłoby porozumienie między Stanami Zjednoczonymi, Francją i Anglją, które musiałoby wówczas ostrzec Japonję, iż prowadzenie przez nie wojny jawnej lub zamaskowanej nie może być tolerowane jako środek obrony interesów narodowych i że, o ile Japonja nie będzie respektowała Ligi

Narodów, zostanie dotknięta ostracyzmem”.

Wickham Steed sądzi, że Wielka Brytania nie broni jak należy swoich interesów i prowadzi politykę zbyt ostrożną i ugodową na Dalekim Wschodzie oraz na kontynencie europejskim. Polityka obecna rządu Mac Donalda prowadzi — zdaniem Steed'a

— do zaostrzenia sytuacji światowej i powiększa szanse wybuchu nowej wojny światowej.

Pesymistyczne naogół przewidywania znakomitego publicysty angielskiego znajdują dość szeroki rozgłos w prasie zagranicznej, słabszy zaś w prasie angielskiej, która nie podziela pesymizmu Steed'a. E. R.

P. Wiceminister Lechnicki w gronie dawnych kolegów.

W lokalu Yacht-Klubu Polski odbyło się przyjęcie na cześć wiceministra Tadeusza Lechnickiego, urządzone przez Związek b. słuchaczy Akademii Eksportowej w Wiedniu. — Na ilustracji naszej widzimy p. wiceministra Lechnickiego (siedzi drugi od lewej strony) w gronie dawnych kolegów handlowców i dyplomatów.

Sabotaże w Z. S. S. R.

Moskwa. (PAT.). Z różnych stron ZSSR. napływają wiadomości o licznych podpaleniach na wsi, przypisywanych „kulakom”. W okolicach Batumu spaliło się 2.000 m. kw. czteroletnich plantacji herbacianych, z których miano zebrać pierwsze zbiory. W rejonie karabachskim (Aserbejdżin) kradzieże zboża również nie ustają. W jednym z kolektywów okręgu leningradzkiego 9 chłopów omłociło potajemnie 200 korcy żyta i usiłowało wymordować cały wieśki kolektyw

pelpacholski rejon borysowski). Wszystkich skazano na 6 do 10 lat więzienia. W tejże okolicy skazano na 10 lat więzienia 2 chłopów za agitację antykollektywistyczną. Na stacji motorowo-tractorowej w Białopolu (Ukraina) spalono 4 sterty siana. Wedle świadectwa charkowskiego prokuratora okręgowego Brona, w ciągu lipca i połowy sierpnia napłynęło w jego okręgu 526 spraw o kradzieże zboża. Z pośród skazanych jest 53 „kulaków”, 63 średnio zamożnych, 21

„biedaków”, 19 członków kolektywów. Powyższa statystyka dowodzi, że opór wsi nie jest wyłącznie dziełem „kulaków”, lecz ogarnia literalnie wszystkie warstwy ludności wiejskiej.

Podziękowanie Rządu polskiego do władz czeskich.

Praga. (PAT.). Attaché wojskowy Rzplitej w Pradze płk. Czerwiński wyraził z rozkazu Marszałka Piłsudskiego ministrowi obrony narodowej Wiskowsky'emu podziękowanie armji polskiej za serdeczne współczucie armji czechosłowackiej z powodu straty, jaką poniosło Wojsko Polskie przez śmierć pilota Żwirki i inż. Wigury. Chargé d'affaires Rzplitej, radca Koppens, złożył na ręce wiceministra spraw zagranicznych podziękowania Rządu polskiego rządowi czechosłowackiemu za wyrazy współczucia z powodu śmierci polskich lotników, za udział władz w pogrzebie ofiar katastrofy, oraz za okazanie przy tej sposobności daleko idącej pomocy władz czechosłowackich.

Kopiec Wilsona.

Filadelfja. (PAT.). Pod miasteczkiem Blossburg w stanie Pensylwanja złożono przeszło 1000 skrzynek ziemi w miejscu, gdzie usypany będzie kopiec Wilsona. Kopiec ten sypany jest ku czci wielkiego prezydenta przez Polonję amerykańską. Przywieziono już ziemię z wielu miejscowości w Polsce. Zebrani w Blissburg uchwaliли rezolucję, prosząc prezydenta Hoovera o przyjęcie kopca w imieniu narodu amerykańskiego.

Dr. WALERJAN KWIATKOWSKI.

Literatura a psychologia w szkole średniej ogólnokształcącej.

W dorobku naszym kulturalnym posiadamy olbrzymie bogactwa, które wykorzystujemy dotąd w bardzo małej mierze. Mam tu na myśli wszelkie wartościowe i godne poznania twory nasze literackie.

Zaznajomienie z niemi młodzieży naszej włożyliśmy na barki nauczyciela jednego tylko przedmiotu, mianowicie języka polskiego i tem się kontentujemy, zapominając o tem, że ciężarem owego bogactwa obarczony nauczyciel przestaje być zdolny do wypełnienia innych postulatów swego przedmiotu, jak i o tem, że w taki sposób młodzież nasza zadowalać się musi jednostronnem tylko przyjrzeniem się owym bogactwom.

Czy naprawdę z utworów naszych literackich, w praktyce stanowiących przecie własność całej naszej warstwy kulturalnej, korzystać mogą tylko poloniści? Czy jest do pomyślenia, by do utworów tych, o których się mówi wszędzie, na łamach szpalt dzienników, w salonach, w kawiarniach, w szkole, poza polonistą nikt nie miał prawa? Czy w treści swej nie mają one czegoś, coby poza polonistą zainteresować również mogło przynaj-

mniej ideologa, historyka, psychologa?

O ile chodzi o wartość artystyczną literacką lub też językową, głos ma w tej sprawie bezsprzecznie nauczyciel języka polskiego. Lecz jeśli chodzi np. o ideologiczną wartość danego utworu, o głębię jego patriotycznej myśli, o ustosunkowanie się rzeczowego autora do tych czy innych zagadnień, czyż nie właściwszą byłoby rzeczą, by zagadnienia te rozpatrywał jak dotychczas — historyk, lub, jak słuszniej być powinno, właściwy ideolog, t. j. nauczyciel Nauki Obywatelskiej, zwanej dziś jeszcze Nauką o Polsce Współczesnej?

Albo znów, jeśli chodzi o tematy, związane z dziejami narodu, dla przykładu: o związek „Kordjana” z powstaniem listopadowem, „Anhellego” z wielką emigracją, „Dziadów III części” z Towarzystwem Filomatów i Filaretów, „Róży” z rokiem 1905, „Popiołów” z czasami Napoleońskimi i t. p., czyż nie słuszniejby było, gdyby ten związek treści, dla wyraźniejszego okresów tych wyswietlenia, omawiał historyk?

Rzucam pytanie to mimochodem

tylko. Omówilem je obszerniej w wydanych drukami „Dezyderatach w sprawie korelacji”^{*)}, nie chcę się więc tu powtarzać.

Tu chciałbym poruszyć inną sprawę, do poruszenia której we wspomnianej broszurze brakło mi sposobności, sprawę wyzyskania bogactw literatury przez nauczyciela psychologii.

Jak każda gałąź wiedzy, tak też i psychologia — zgodnie z tendencją dziś panującą i uznaną za zupełnie słuszną — musi się dziś zaktualizować. Znajomość psychologii nie może już dziś ograniczać się do znajomości tego czy innego podręcznika przedmiotu. I tu, jak w każdej gałęzi wiedzy, uczeń musi mieć sposobność do pracy twórczej, samodzielnej.

Poczuciem tej potrzeby i tego obowiązku tłumaczą się owe — powszechne dziś — dążenia do eksperymentacji w zakresie psychologii, do zakładania pracowni psychologicznych w szkołach i t. p. Racjonalności dążeń tych nie można nie uwzględnić. Trzeba się jednak liczyć z trudnościami. Trzeba się liczyć z tem, że w dzisiejszych warunkach nie każda szkoła potrafi zdobyć się na

^{*)} Dr. Walerjan Kwiatkowski „Dezyderaty w sprawie korelacji historii i języka polskiego z pokrewnymi im przedmiotami”. (Zagadnienia z dziedziny metod pracy w Korpusie Kadetów. Część III). Wyd. Korpusu Kadetów Nr. I. we Lwowie, r. 1932, skł. gł. Księgarnia Naukowa we Lwowie.

rzeczywiście wartościową pracownię i na umięjącego pokierować nią specjalistę. Liczba godzin psychologii jest przecie tak nikła, że nieraz specjaliści zaangażować nie sposób. Zresztą istnienie takiej pracowni i wykwalifikowanego jej kierownika, oraz praca eksperymentalna uczniów założeniom moim nie przeszkadza. Nie zapomnijmy, że mamy tu na względzie uczniów szkół średnich, więc w dziale psychologii słabo wyćwiczonych.

Przypuśćmy na chwilę, że chcemy się poświęcić fizjonomistyce, i że dla badania typów mamy do wyboru zrobione przez lichego fotografa fotografie i portrety wykonane przez doskonałego malarza. Czy fotografie czy też portret będą nam większą pomocą? Zastosujmy ten przykład do obchodzącego nas zagadnienia. Czy podparzenia początkującego ucznia, czy obrazy psychiczne doskonałego artysty poety będą miały większe znaczenie? Czy w praktycznym kontrolovaniu ogólnych zasad psychologii i w dostarczaniu dla teoryj psychologicznych konkretnych przykładów większą rolę grać będą problematycznej wartości spostrzeżenia młodzieży, czy też raczej ilustrację do tych prawd stanowić może treść utworów literackich? Innemi słowy, czy typy bohaterów literackich nie mogą być przez psychologa rozpatrywane dla poparcia — przykładowo — tez o typach woli, o wpływie uczucia na czyn, o uczuciach podświadomych, o skład-

Odkrycie naukowe nad brzegami Sanu pod Przemyślem.

Brzegi Sanu kryją wiele tajemnic wieków minionych. Rok rocznie urywane brzegi przez wylew Sanu odsłaniają te tajemnice, które dla nauki są materiałem nieocenionym.

W sierpniu, w roku bieżącym, p. Józef Łańcucki, urzędnik skarbowy, jadąc łódką, zauważył przy brzegu Sanu w Ostrowie (4 klm. na zachód od Przemyśla) — wystające liczne kości zwierzęce. Doniósł o tem niezwłocznie inż. Kazimierzowi Osińskiemu, kustoszowi Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej, który wespół z członkami Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu i młodzieżą z Koła krajoznawczego, przy TPNauk, przeprowadził badania i natrafił na kilka szkieletów jeleni, w 1 i pół m. głębokości od naturalnego brzegu Sanu. — Z powodu jakiejś katastrofy jelenie utknęły zapewne na zatorze, a następnie zostały przesypane warstwami namułu, zamienionego przez szereg wieków na glinę rzeczną. Można przyjąć na terenie polskich rzek górskich, że okres stułetni namuła brzegi warstwą 30 ctm., dlatego kości wspomniane pochodzą z XIV wieku tj. przed 5-ciu wiekami. Egipcjolodzy przyjmują, że brzegi Nilu w okresie stułetnim namulają się warstwą 10 ctm. i w ten sposób dzisiejsza archeologia i geologia ustalają epoki nad rzekami.

Wkrótce potem doniósł również p. Józef Bartkiewicz, iż wskutek usunięcia się brzegu Sanu w Chalupkach Medycznych (8 klm. na wschód od Przemyśla) wyłonił się niezwyklej rozmiarów dąb czarny, oraz, że na brzegu znajdują się różne kości zwierząt.

I w tym wypadku inż. Kazimierz Osiński zorganizował ekspedycję z członków Tow. Przyj. Nauk i Koła krajoznawczego młodzieży, i skonstatował, że wskutek długotrwałych deszczów bardzo wysoki brzeg lewy Sanu usypał się, wskutek czego wyłonił się czarny dąb o wielkich rozmiarach. Chłopi okoliczni przecięli go w rzecę do połowy, lecz z powodu wielkiego ciężaru nie mogli go zabrać i obecnie cały leży we wodzie. Jest to materiał nieocenionej wartości dla konserwacji starożytnych mebli. Jest to polski heban bardzo poszukiwany, dlatego spodziewam się, że Starostwo przemyskie zajmie się tym dębem i przekaże go

instytucji przemysłowo-humanitarnej np. Zakładowi stolarskiemu Braci Albertów w Przemyślu.

Ekspedycja zauważyła również, że w Chalupkach Medycznych, po prawym brzegu Sanu znajduje się półkilometrowa wspaniała plaża na przeszło stumetrowej szerokości, z przebogata ilością piasku. Z powodu bardzo wysokiego lewego brzegu Sanu w tem miejscu, woda odbija się rozlewnie i wraca do koryta, pozostawiając z urywanych brzegów różne czaszki i kości zwierząt wymarłych i obecnie żyjących, oraz przedmioty tubylców. Ekspedycja złożona z 20 osób prze-

szła kilkakrotnie plażę i przyniosła do Muzeum Narod. Ziemi Przemyskiej kilka worków fragmentów ze szkieletów zwierzęcych, oraz naczyń itp. P. Eug. Dębicki na wspomnianych dwóch wycieczkach naukowych wykonał potrzebne zdjęcia.

Wobec podania do wiadomości o odkryciu wspaniałej plaży pod Przemyślem, wśród czaru linii Sanu, nie będą musiały nadobne Przemysłanki wyjeżdżać na lato na Lido lub Rivierę, gdyż wystarczy im przejechać taniej autobusem 8 kilometrów drogą, w ciągu 20 minut, i być codziennie w domu. O.

Dziennikarze łotewscy w stolicy.

Przybyła do Polski wycieczka dziennikarzy łotewskich. Zatrzymali się oni kilka dni w Warszawie, poczem wyruszają na zwiedzenie ważniejszych miast i ośrodków Polski. — Na fotografii naszej widzimy gości łotewskich przy Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie, gdzie złożyli wieniec.

Sprzeniewierzenie 900.000 koron.

Fraga. (PAT.). Dużą sensację wywołało w Pradze arestowanie dwóch sekretarzy sekcji przemysłu spożywczego Centralnego Związku Przemysłowców Czechosłowackich. Arestowanym zarzucza się sprzeniewierzenie 900.000 Kc.

Prasa amerykańska o Polsce.

Nowy Jork. (PAT.). W prasie amerykańskiej ukazuje się ostatnimi czasami coraz więcej rzeczowych artykułów o Polsce. W dzienniku „Brooklyn Daily Eagle” ukazała się seria poważnych artykułów, podpisanych przez P. A. Goldberga. Autor z najwyższym uznaniem zdaje sprawę z twórczej polityki Marszałka Piłsudskiego, której konstruktywność odbija się w całym życiu gospodarczym i politycznym Polski.

Tygodnik „Commonwealth” zamieścił artykuł Gregory Mac Donalda, nadesłany mu z Londynu, stwierdzający przy pomocy rzeczowych argumentów polskość Pomorza.

Niemieckie pismo „Baltimore Correspondent” zamieściło dłuższy artykuł p. t. „Poland in Amerikanischen Freiheits Kriege”, pióra George Mosera, opisujący w bardzo życzliwy sposób rolę Kościuszki i Pułaskiego w wojnie o niepodległość.

Znowu napad bandytów.

Berlin. (PAT.). W Hamburgu w biały dzień dokonano napadu rabunkowego, który miał przebieg analogiczny do wczorajszego napadu w Berlinie. Dwóch bandytów rzuciło się na ulicę o godz. 12 w południe na woźnego jednego z magazynów, i wyrwały mu z ręki teczkę, zawierającą 13 tysięcy marek, które miał odnieść do banku, zbiegli własnym samochodem. Za uciekającymi udało się w pościg kilka osób, do których przyłączyli się następnie policjanci. W pogoni wziął również udział woźny, którego zabowano pieniądze. Jeden z bandytów ciężko go zranił. W czasie strzelaniny raniono kilku przechodniów. Bandyci zbiegli.

Ogólno-krajowy Zjazd delegatów organizacji rolniczych.

Warszawa. (PAT.). Dnia 15 b. m. obradował w Warszawie pod przewodnictwem wiceprezesa Centralnego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych p. Lechnickiego, ogólnokrajowy zjazd delegatów wszystkich dobrowolnych rolniczych organizacji zawodowych i gospodarczych. Obrady zjazdu były poświęcone ustaleniu wytycznych wspólnej akcji, zmierzającej do przywrócenia rolnikom należnego im miejsca w rozdziale dochodu społecznego.

W końcowej uchwale zjazd postanowił powołać międzyorganizacyjną komisję wykonawczą, która zajmie się przygotowaniem jednolitej w całym Państwie realizacji uchwał zjazdu.

Władze saskie wobec Żydów.

Lipsk. (PAT.). W ostatnich czasach rozpoczęły niektóre władze saskie stosować do Żydów obywateli polskich zamieszkujących w dość licznych i dawnych skupieniach Saksonję, utrudnienia administracyjne w związku z uzyskiwaniem zezwoleń na dalszy pobyt. W szczególności zakwestjonowane zostało prawo pobytu niektórych Żydów polskich, od szeregu lat tu osiadłych i zawód swój wykonujących.

Fakt ten wywołał duże zaniepokojenie i poruszenie w organizacjach i masach żydowskich.

W związku z powyższym konsul R. P. w Lipsku przeprowadził osobistą interwencję w tej sprawie w saskim ministerstwie spraw zagranicznych w Dreźnie.

Heine-Medina szaleje.

Budapeszt. (PAT.). W Szeged zamknięto szkoły z powodu epidemii paraliżu dziecięcego (Heine-Medina). Dotychczas zanotowano 67 wypadków choroby, z tych 7 śmiertelnych.

Ujęcie szpiega niemieckiego.

Parыз. (PAT.). Władze policyjne komunikują, że przed kilku dniami zauważono 21-letniego Franciszka Lutzta, który krążył dokola lotniska wojskowego w Strasburgu. Pod osłoną nocy udało mu się dotrzeć do jednego z hangarów. Lutz, pozostający pod obserwacją, został schwyty w chwili, gdy kolo Kehl usiłował przekroczyć granicę. Dokumenty osobiste zaareztowanego nie były w porządku. Przy rewizji znaleziono przy Lutzku dokumenty szyfrowane. Poddano go przesłuchaniu, które trwało cały dzień i część nocy. Lutz przyznał, że jest szpiegiem niemieckim, członkiem partji hitlerowskiej, oraz że przybył do Francji w celu wypełnienia pewnej misji.

Amerykański przemysł automobilowy.

Amerykański przemysł automobilowy szczególnie silnie ucierpiał pod wpływem przesilenia w ciągu 7 pierwszych miesięcy br. Ogólna produkcja wyniosła milion samochodów wobec 1,8 milj. w analogicznym okresie r. ub. Tegoroczny poziom produkcji jest najniższy od czasu wojny. — Poraz pierwszy w historii przemysłu samochodowego liczba samochodów niedozwolnych do dalszego ruchu przewyższyła liczbę nowych zakupów, tak, iż w ciągu r. ub. i 7 pierwszych miesięcy b. r. wystąpiło znaczne zmniejszenie cyfry samochodów, będących w ruchu. Przedsiębiorcy samochodowi spodziewają się zwiększenia zakupów w miesiącach jesiennych.

nikach uczuć i t. p. Albo znów, czy partje opisowe poszczególnych utworów literackich nie mogą być wyzwyskane w takich momentach, kiedy psychologia zajmuje się zagadnieniami, związanymi z twórczością artystyczną wogóle, z pojęciem piękna, dzieła, sztuki i t. p.

Utwory literackie dla wszystkich prawie działów psychologii stanowią mogą świetną ilustrację. Ze względu zaś na ich ogólną znajomość, aktualizacja przy ich pomocy przedmiotu psychologii staje się możliwa w każdej, choćby najmniej bogato wyposażonej szkole.

W jakim stopniu wprowadzenie pierwsiasta tego w życie badania te i studia zdołaloby ożywić, o tem — zdaje się — mówić niema najmniejszej potrzeby. Olbrzymie pole pracy, rzeczywiście twórczej, otworzyłoby się wtedy przed uczniami: pole do badań, dociekań i wniosków. Nie trzeba byłoby „zapamiętywania”, na które dziś uczniowie tak się nieraz skarżą. Jedna z najbardziej żywych gałęzi wiedzy przestałaby, co dziś się czasem zdarza, być suchą, a dlatego pomacoszemu traktowaną doktryną.

Mały przykład dla ilustracji, zaczerpnięty z własnego życia. — Ze wszystkich składanych przezemnie egzaminów po dziś dzień najmiej wspomina egzamin z psychologii. Dlaczego...? Bo profesor nie wymagał ode mnie zdania sprawy ze znajomości

odnośnych podręczników, lecz cytował ustępy z poszczególnych utworów poetyckich i kazał mi interpretować je z punktu widzenia zasad psychologii. Nie odczuwałam wówczas, że to był egzamin.

Drugim ważnym czynnikiem, skłaniającym nas do użytkowania tych utworów literackich w zakresie psychologii jest to, że taką drogą umożliwiliby się w pewnym stopniu korelację przynajmniej między psychologią a językiem polskim. Co do potrzeby zaś jak najszerzej pojętej korelacji, wspomnę jeszcze, że według mego zdania, wprowadzenie w życie takiej korelacji jest już dziś koniecznością i jeżelibyśmy obecnie tego zaniebdali, powrócimy do tej kwestji bezwątpienia za lat kilkanaście, może za kilka.

Nie do pogardzenia wreszcie jest i to, że drogą zajęcia się przez psychologa typami literackimi z punktu widzenia ich charakteru, oraz obrazami artystycznymi z punktu widzenia praw psychologicznych tworzenia, — w dużej mierze, jak wspomniałem już poprzednio, odciążyćby się dało nauczyciela języka polskiego, co się zresztą ściśle wiąże z zagadnieniem korelacji.

Najważniejszym jednak pozostaje, że przez wprowadzenie literatury do psychologii następuje aktualizacja tego ostatniego przedmiotu.

SUKNA na ubrania męskie, wizytowe, sportowe, turystyczne, palta, raglany, płaszcze i futra; na kostjumy i płaszcze damskie; na mundurki studenckie i t. p.

KOCE na łóżka, turystyczne, dla służby i na konie
DERKI powozowe i auto-mobilowe

poleca po cenach bar-dzo umiarkowanych **FABRYCZNY SKŁAD SUKNA**
LUDWIK RALSKI
LWÓW — RUTOWSKIEGO 7.

KRONIKA

Wrzesień
17
Sobota

KALENDARZYK
Rz.-kat. Lamberta
Gr.-kat. Wawily
Wschód słońca g 5 m 40
Zachód g 13 m 04

Co grają w teatrach:

TEATR WIELKI.
Sobota, 17 b. m., o godz. 7.30 wiecz.: „Tak się zdobywa kobiety“.
Niedziela, 18 b. m., o godz. 7.30 wiecz.: „Tak się zdobywa kobiety“.
Poniedziałek, 19 b. m., o godz. 7.30 w.: „Tak się zdobywa kobiety“. (Przedstawienie zakupione.)
Wtorek, 20 b. m., o godz. 7.30 wiecz.: „Tak się zdobywa kobiety“.
Środa, 21 b. m., o godz. 7.30 wiecz.: „Tak się zdobywa kobiety“.

TEATR ROZMAITOŚCI.
Sobota, 17 b. m., o godz. 7.30 wiecz.: „Dziwni kochankowie“ (Mistigri). Premjera.
Niedziela, 18 b. m., o godz. 7.30 wiecz.: „Dziwni kochankowie“ (Mistigri).
Poniedziałek, 19 b. m., o godz. 8 wiecz.: Występ Lody Halamy.
Wtorek, 20 b. m., o godz. 7.30 wiecz.: „Dziwni kochankowie“ (Mistigri).
Środa, 21 b. m., o godz. 7.30 wiecz.: „Dziwni kochankowie“ (Mistigri).
Czwartek, 22 b. m., o godz. 7.30 wiecz.: „Dziwni kochankowie“ (Mistigri).

KURSY MATURYCZNE i 6-cio klasowe typu matematyczno-przyrodniczego i humanistycznego Związku Legionistów Polskich w Lwowie zostały otwarte przy VII Państw. gimn. ul. Sokoła 2 dla Legionistów, Powia-ków, Obrónców Lwowa i czynnych wojsko-wych. Wpisy przyjmuje zarząd kursów w go-dzinach od 9—12 i od 16—20 codziennie w gmachu gimn. ul. Sokoła 2 i od 16—20 w Związku Legionistów Polskich, Lwów, ul. Leona Sapiehy 26 (II p.). 5286-6

Co wyświetlają w kinach:

APOLLO: „Księżna Łowicka“ oraz „Lot por. Żwirki“.
ATLANTIK (dawniej „Lew“) — sala w rekonstrukcji.
CHIMERA: „X 27“.
COLOSSEUM: Manon Lescaut oraz re-wijetka pt. „300 żon“.
KOPERNIK: „Gehenna kobiet“.
MARYSIENKA: „Gehenna kobiet“.
OAZA: „Miłostki Księcia Pana“.
PALACE: „Godzina z Tobą“.
PAN: „Miłość wśród lodów“.
PASAŻ: „Bohaterowie Zachodu“.
PROMIEN: „Moje Słoneczko“.
SŁONCE: nieczynne.
ŚWIT: „Dziecięciu z Pawiaka“.
STYLOWY: „Z rozkazu księżniczki“.

Modne Towary Bławatne
DLA PAŃ
Sukna męskie
Stachiewicz i Abrysowski
Lwów - Rynek - Trybunalska

Małe kopalnie ropy doszły do porozumienia z robotnikami.

Przy udziale Związku Polskich Przemysłowców Naftowych doszło do zawarcia porozumienia między krajowymi kopalniami nafty marek specjalnych: „Schodnica“, „Urycz“ i „Bitków“. Pertraktacje, dotyczące uruchomienia mniejszych przedsięwzięcia kopalnianych zagłębia borysławskiego, są w toku z widokami powodzenia.

W chorobach krwi, skórnych i nerwowych, osiągamy przy stosowaniu naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa“ regularne funkcjonowanie narządów trawiennych. Żądać we wszystkich aptekach i drogerjach.

Prezes pułk. Sławek we Lwowie.

Wczoraj bawił we Lwowie prezes Rady Naczelnej B. B. W. R. pułk. Walery Sławek wraz z generalnym sekretarzem B. B. W. R. Dolanowskim. W godzinach porannych odwiedził prezes Sławek wojewodę lwowskiego p. dr. Rożnieckiego, poczem zetknął się z miejscowymi przedstawicielami B. B. W. R.

„O. R. F. Iskra“ w Casablance.

Zagłowic szkolny marynarki wojennej „Iskra“ w podróży ćwiczebnej odwiedził wybrzeża marokańskie. — Ilustracja nasza przedstawia „Iskrę“ na redzie przed portem w Kasablance.

Aresztowanie gimnazjalistów ukraińskich w Stryju.

Dnia 24 sierpnia na szosie pod Skolem, dokonano śmiałego napadu rabunkowego na przejeżdżających kupców Żydów. Grupa napastników steroyowała jadących kupców Żydów i zrabowała im znaczną gotówkę i weksle.
Zawiadomiona policja rozpoczęła natychmiast dochodzenia a poszlaki wskazywały na to, że napadu dokonali zawodowi bandyci. W toku dochodzeń przesłuchano poszkodowanych kupców a to: Abrahama Leibenkopfla, Józefa Lempla, Majera Heniga, żonę kupca Etti Süsserową oraz 2 wieśniaków Dmytrę Prawnykowycza i Iwana Stawrynkowycza. Zeznania pokrywały się całkowicie z opinią, że napadu bandyckiego, który wykonany został według wszelkich prawideł bandytów szosowych — dokonali rutynowani napastnicy.
Śledztwo było bardzo utrudnione i trwało czas dłuższy. Tymczasem przy padku zrzucił, że policja wpadła na trop prawdziwych i istotnych sprawców w następujący sposób. Na dworcu kolejowym w Stryju gromadzą się często młodzi ludzie, uważając dworzec za towarzyski punkt zborny. Zarząd kolejowy powołuje często policję celem oczyszczenia dworca kolejowego z osób weale nie podróżujących. Wywiadowcy policji patrolując, natknęli się na młodego człowieka, który zachowaniem swoim spowodował konieczność wylegitymowania. Jeden z agentów policji spostrzegł, że młody człowiek wyjmując z kieszeni swe dokumenty osobiste, zgubił plik weksli, które mu się rozsypały i okazał natychmiast najwyższe zdenerwowanie z powodu tego faktu. Przytrzymanym był uczeń 8-mej klasy gimnazjum ukraińskiego w Stryju Józef Korczyński. Jeden z wywiadowców policji kryminalnej, który znał przebieg i szczegóły napadu na kupców Żydów pod Skolem, wpadł na pomysł skontrolowania weksli znalezionych przy Korczyńskim z zapiskami urzędowymi dotyczącymi zrabowanych weksli u Żydów na szosie. Już pierwsze badania potwierdziły, że w posiadaniu studenta Korczyńskiego znajdują się istotnie te same weksle.

zji, która ujawniła dalsze sensacyjne szczegóły. Korczyński miał przy sobie szereg tajnych dokumentów zagranicznej propagandy, druki, korespondencję z pewnymi organizacjami, biuletyny O. U. N., Surmę itd.
W pierwszej chwili trudno było u-wierzyć, że student 8-mej klasy gimn. ma coś wspólnego z bandytyzmem na szosie i dlatego w dalszym śledztwie położono specjalny nacisk aby stwierdzić bez żadnych wątpliwości, czy istotnie Korczyński jest wmieszany w aferę napadu.
Dochodzenia potwierdziły całkowicie wszelkie poszlaki i po arestowaniu Korczyńskiego arestowano dwóch innych sprawców bezpośrednich napadu. Są to młodzi chłopcy wiejscy z pod Kruszelnicy, Michał Stachiw i Semen Dijacenko. Jakkolwiek ci dwaj arestowani rekrutują się z ludności wiejskiej, to jednak dalsze śledztwo ujawniło nowy szczegół udziału uczniów gimnazjalnych w robocie terrorystycznej. Z kolei został arestowany student 8-mej klasy gimnazjum stryjskiego Wasył Kunda, przy którym znaleziono klucze od sklepu, spółdzielni gimnazjalnej i dalszy materiał kompromitujący: dowody o stosunkach z O. U. N.
Dalsze dochodzenia prowadziły do gmachu gimnazjum stryjskiego i okazała się konieczność przeprowadzenia w tej uczelni rewizji. Gdy policja przybyła do budynku gimnazjum ukraińskiego w Stryju, stwierdzono, że ktoś rozbił kłódkę i drzwi od sklepu spółdzielczego i zabrał cały materiał kompromitujący tj. materiał, który znajdował się pod zamknięciem tych kluczy, jakie znaleziono u studenta Wasyła Kundy.
Władze bezpieczeństwa arestowały w dalszym ciągu dalszych uczniów gimnazjum ukraińskiego i przeprowadziły nowe rewizje z sensacyjnym wynikiem kompromitującym. Arestowani zostali: Michał Polidowicz, uczeń 8 kl., Iwan Witrut z 8 kl., Hasyn Hryń z 7 kl. i Zlobko Hrivn z 7 kl., wszyscy z gimnazjum ukraińskiego.
Dalsze śledztwo toczy się i przynosi sensacyjne wyniki w kierunku tworzenia organizacji bandyckich, obliczonych na zdobywanie pieniędzy.
W Stryju ujawnienie powyższych szczegółów wywołało wielkie wrażenie

wśród społeczeństwa polskiego i ukraińskiego. Także wśród kupiectwa żydowskiego ujawnienie szczegółów napadu na kupców żydowskich przez młodzież wywołało olbrzymie wrażenie i najrozmaitsze komentarze. Dziś w Stryju odbyły się zebrania rodziców, celem zastanowienia się nad akcją zmierzającą do oczyszczenia młodzieży szkolnej z elementów przestępczych. Z jednej strony zastanawia fakt, że młodzież szkolna zdecydowała się na dokonanie rabunku, z drugiej zaś uderza kontakt tej młodzieży z organizacjami wywrotowymi zagranicznymi, które chyba tego rodzaju instrukcje muszą bezkrytycznej młodzieży udzielać.
W kolach rodziców zarówno w sferach polskich jak i ukraińskich poruszono myśl generalnej rewizji także wśród wychowawców, z pod których reki osobnicy tacy, jak wyżej wymienieni, wychodzą.

Wiadomości z kraju.

PRZEMYSŁ. Samobójstwo. Do szpitala powszechnego w Przemyslu przywieziono pewną młodą kobietę z jednej z okolicznych wsi, która popelniła samobójstwo przez poknięcie 7 igieł. W szpitalu przeprowadzono operację, w wyniku której wszystkie igły wyjęto. Jedna z igieł utkwiła w dwunastnicy i jedynie natychmiastowe przeprowadzenie operacji uratowało denatce życie.
STANISŁAWÓW. Pożar. W Chlebiczynie, pow. Śniatyn wybuchł pożar na folwarku Marii Bobkowej, niszcząc dwie wielkie sterty pszenicy, jedną stertę żyta, jedną wyki, jedną koniczynę i jedną stertę słomy. Ogólna szkoda wynosi około 100.000 Zł. Zboże było ubezpieczone. W akcji ratunkowej brały udział wszystkie straże pożarne okolicy.
TARNOPOL Ulica Żwirki. Rada miejska na ostatnim posiedzeniu powzięła uchwałę przemianowania ulicy Wesołej na ulicę Franciszka Żwirki.

CZAS POMYSLEĆ o ciepłym okryciu na jesień i zimę!
Solidne materiały na męskie ubrania, zarzutki, raglany i palta, — dla pań zaś na wełniane suknie i płaszcze, sprzedaje okazyjnie za gotówkę „HURTOWNIA TEKSTYLNA“ w Ryńku Nr. 30, firma z tanioci dobrze Państwu znana.

Ze srebrnego ekranu.
„Godzina z Tobą“.
(One hour with you).
Paramount. W rol. gł.: Maurice Chevalier, Jeanette Mac Donald i Genevieve Tobin. Reżys.: Ernest Lubitsch. „PALACE“.

Reżyser Ernest Lubitsch jest mistrzem w tworzeniu t. zw. operetek filmowych Potrafi on z najbliższej historii, z najlupszego scenarjusza, zrobić pierwszorzędnny film. Tak było z „Paradą miłości“ i z „Monte Carlo“. Również i ten obraz posiada treść mało znaczną — ot historyjka małżeńską, jakich sto — mimo to pozostawia wrażenie dobrego, pełnego humoru, miłego filmu, jakkolwiek naogół nie dorównuje poprzednim komedjom Lubitscha.
W „Godzinie miłości“ reżyser wprowadził nowość: Chevalier przemawia co pewien czas wprost do publiczności — jakby tłumacząc się ze swego postępowania. Ten kontakt bezpośredni między aktorem a widzem wywiera bardzo dodatnie wrażenie.
Role główne obsadzone przez znakomitą i niezastąpioną parę: „Morysia“ Chevaliera i Jeanette Mac Donald. Z innych artystów na czoło wybija się Genevieve Tobin, jako wesoła wdówka, zastawiająca sidła na męża swej przyjaciółki.
Jako nadprogram — dobry tygodnik Paramountu. R. L. S.

POPIERAJCIE
L. O. P. P.

